

GÄLLIVARE

Utlåtande

Fördjupad översiktsplan - Gällivare, Malmberget och Koskullskulle 2014 - 2032

gångligt attraktivt
där, öppna upp

KONTAKT OCH MEDVERKANDE

Titel:	Utlåtande Fördjupad översiktsplan Gällivare, Malmberget och Koskullskulle 2014 - 2032
Beställare:	Gällivare kommun
Uppdragsansvarig:	Liza Yngström, Samhällsbyggnadsförvaltningen
Datum:	2014-04-10
Distributör:	Gällivare kommun
Besöksadress:	Tingshusgatan 8-10, 982 31 Gällivare
Växel:	0970-180 00
Uppdragsledare:	Sandra Viklund, Ramböll, Luleå
Framsida:	Daniel Olausson, Media Tales

INNEHÅLL

Hur utställningen har bedrivits	4
Inkomna synpunkter	4
Myndigheter	4
Övriga	9
Sammanfattning av inkomna synpunkter	12
Ställningstaganden	12

Bilagor

Särskild sammanställning enligt 6 kap 16 § miljöbalken

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Hur utställningen har bedrivits

Gällivare kommun fick under hösten 2012 i uppdrag av kommunstyrelsen att upprätta en ny fördjupad översiktsplan för Gällivare, Malmberget och Koskullskulle. Arbetet med den fördjupade översiktsplanen har föregåtts av ett omfattande samråds- och dialogarbete i samband med projektet Nya Gällivare. Hela projektet har sammanfattats i skriften *Projekt Nya Gällivare*. Den fördjupade översiktsplanen baseras till stor del på resultatet av projektets dialogprocess. Under arbetet med den fördjupade översiktsplanen har även samråd skett kontinuerligt med berörda myndigheter och näringsliv genom tidiga samrådsmöten.

Den fördjupade översiktsplanen godkändes för utställning av kommunstyrelsen 2014-01-13 och utställning har hållits mellan 2014-01-14 och 2014-03-14. Annons om utställning infördes i det lokala annonsbladet 2014-01-15 samt 2014-01-29. Handlingarna har visats i kommunhusets entré, biblioteken i Malmberget och Gällivare och på Myranskolan i Koskullskulle samt funnits tillgängliga på Gällivare kommuns hemsida.

Under utställningstiden har 12 skrivelser inkommit. Ett yttrande har inkommit tiden mellan samråds- och utställningsperioderna och redogörs här.

Nedan redovisas en sammanfattning av samtliga synpunkter och länsstyrelsens yttrande redovisas i sin helhet i bilaga 1. Samhällsbyggnadsförvaltningens kommentarer redovisas med kursiv stil.

Inkomna synpunkter

Myndigheter

Länsstyrelsen

Länsstyrelsens yttrande i sin helhet redovisas i bilaga 1.

De synpunkter Länsstyrelsen framförde i samrådsyttrandet 2013-08-27 har till stor del beaktats i den aktuella granskningshandlingen.

Länsstyrelsen anser att kraven på redovisningen av riksintressen i huvudsak tillgodosetts. Länsstyrelsen delar dock inte bedömningen (sid. 64) att dokumentation innan rivning skulle kunna minska de negativa konsekvenserna när det gäller riksintresse för kulturmiljö. Däremot kan dokumentationen få stor betydelse som ett verktyg för kunskap om den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen inför den flyttprocess som kommer att äga rum. Värden som inte är kopplade till den ursprungliga platsen kan bestå och nya kan skapas när bebyggelse flyttas och hänsyn tas till de befintliga värdena när placering väljs. Man kan flytta byggnader i en "gruvstadstradition" där förändringar behandlas medvetet och hänsyn tas till olika värden.

Kommentar: Bedömningen ska tydliggöras. Dokumentation bedöms inte minska de negativa konsekvenserna, utan bedöms i likhet med länsstyrelsens yttrande snarare vara en åtgärd för att uppmärksamma de kulturhistoriska värdena.

Förslaget till översiktsplan har förtydligats avseende miljö kvalitetsnorm för vatten. Redovisningen av miljö kvalitetsnormer är tillräcklig.

Planförslaget har kompletterats med information om hur klimatförändringarna kan komma att påverka planområdet samt om hur kommunen avser att hantera konsekvenserna av ett förändrat klimat. Planförslaget har även kompletterats med ett kapitel om erosion, skred och ras och risken med förändrade flöden har värderats. Slutsatsen att "Större ras och skred kommer dock att minska till följd av en minskning av de mest extrema flödena" är dock tveksam, med hänsyn till att det anges att det totala flödet ökar, erosionen ökar och mer extrema väderhändelser förväntas.

Kommentar: Slutsatserna är utifrån en tidigare utredning som är gjord för Gällivares framtida klimat.

I planhandlingen redovisas områden där det kan finnas markföroreningar. Länsstyrelsen saknar en strategi för hur man avser att hantera dessa områden; dvs en beskrivning av de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra eller motverka betydande negativ miljöpåverkan.

Kommentar: I områden där det finns förorenad mark föreslås i planen att marken ska undersökas och bedömas med avseende på lämpligheten för exploatering och behovet av sanering. Där förorenade områden riskerar läckage ska åtgärder vidtas även om inte exploatering utförs.

För vattenskyddsområdet/vattentäkterna är det identifierat att huvudvattentäkten är sårbar för föroreningar i och med att tillrinningsområdet svämvas över i samband med vårfloden. Det nämns bl.a. att det hänt att föroreningar spridits från LKABs dammar till vattentäkterna. Länsstyrelsen anser att kommunen bör kunna redovisa vilken beredskap man har, när det gäller skyddsåtgärder för att förhindra/minska risken för negativ påverkan på vattenskyddsområdet.

Kommentar: Kommunen har utarbetat rutiner tillsammans med LKAB för skyddsåtgärder vid t ex haverier för att säkra täktsområdet Sarkasvaara. Dessa rutiner redogörs i kommunens egenkontroll. Tidigare har en risk- och sårbarhetsbedömning gjorts där riskerna i tätorten har dokumenterats. Kommunen har utarbetat en långsiktig plan, en så kallad risk- och sårbarhetsanalys med förslag till säkerhetshöjande åtgärder. Synpunkterna föranleder inte någon åtgärd i planförslaget.

Närheten till avfalls- och återvinningsanläggningen, de nerlagda deponierna samt sprängmedelsfabriken Orica, ca 3,5 km nordost om Gällivare centrum behöver beaktas i samband med eventuella planer på bebyggelse i dess närhet.

Kommentar: Kommunen delar länsstyrelsens uppfattning.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att den bevarandeplan som omnämns inte tillåts skjutas på framtiden, utan att den snarast kommer till stånd, med tanke på de förändringar som är nära förestående. Det bör tydliggöras vad man avser med det program om flyttning som nämns på några olika ställen. När det gäller att kunna utarbeta riktlinjer för flytt av bebyggelse torde detta tillsammans med Länsstyrelsens riksintresseför djupning och en ny bevarandeplan kunna utgöra underlag för att kunna flytta kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Kommentar: Kommunen delar länsstyrelsens uppfattning.

Försvarmakten

Ingen erinran mot planförslaget.

Miljö- och byggnämnden

Planförslaget innehåller faktauppgifter som inte är synkroniserade med översiktsplanen och olika utvecklingsplaner. Enligt nämndens uppfattning bör tågordningen vara att kommunfullmäktige antar först översiktsplanen som är under bearbetning och sedan FÖP. ÖP och FÖP harmoniserar inte med varandra, vilket skapar svårigheter att förverkliga planerna. Risk för feltolkningar är stort. Samrådsredogörelsen redovisar inte samtliga inkomna synpunkter vilket den bör göra. Hänvisning sker i övrigt till de synpunkter som lämnades i samrådsfasen och som inte inarbetats i förslaget till FÖP.

Kommentar: Ambitionen är att kommunens ÖP samt FÖP för tätorten ska harmoniseras innan antagande. Det är viktigt att planerna utgör verktyg i den fysiska planeringen och att inte tolkningssvårigheter ska uppstå. Enligt tidigare politiska direktiv har det varit viktigt att en ny FÖP prioriteras för att möjliggöra boende på Repisvaara. En samrådsredogörelse och ett utlåtande sammanfattar inkomna synpunkter och hänvisar var det går att finna inkomna yttranden i sin helhet. Vissa av synpunkterna som framkom under samrådet bedömdes ha en alltför detaljerad nivå, vilket också har kommenterats i samrådsredogörelsen.

Ordet staden i olika former bör bytas ut. Gällivare är ingen stad. Begreppet samiska kulturen används felaktigt när man talar om påverkan för rennäringen. I flera avsnitt bör samiska kulturen ändras till samiska kulturen och rennäringen.

Kommentar: Ordet "staden" används ofta som term i stadsplaneringssammanhang och avser inte nödvändigtvis Gällivare tätorts formella status stad eller samhälle. Vad gäller rennäringen och den samiska kulturen har en översyn gjorts i materialet och begreppet bedöms användas korrekt.

Markanvändningskartan är bristfällig, bokstaven B saknas på några områden.

Kommentar: Markanvändningskartan har förtydligats.

Förutsättningar för biltrafik in till centrum från landsbygden och tätorterna skapas om man anordnar bra parkeringsmöjligheter utan parkeringsavgifter. Prioritering av bra parkeringsmöjligheter i centrum är nödvändigt. Erfarenheter från nuvarande parkeringsproblematik för att kunna bevilja bygglov centrumstängningen har radikalt minskat möjligheter till handel. PBL kräver lösning på parkeringsproblematiken för att kunna bevilja bygglov. All planering bör ta hänsyn till människor med funktionsnedsättning i alla åldrar och årstider.

Avsnitt om funktionshinderpolitiken saknas och bör ta upp bl a nationella myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) nationella övergripande mål för funktionshinderpolitiken målet att samhället ska utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet samt jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

Kommentar: Parkeringsfrågor och specifikt parkeringsavgifter i centrum kommer att hanteras i en trafikstrategi som kommunen tillsammans med Trafikverket har påbörjat.

I kapitel 2, redogörs övergripande hur t ex det offentliga rummet, gång- och cykelvägar etc., ska utformas för att skapa en stad för alla, oavsett kön, ålder, etnicitet och funktionsnedsättning. I hela tätorten föreslås en blandning av funktioner för olika målgrupper för att skapa förutsättningar för möten mellan olika människor. Synpunkterna föranleder inga ändringar.

Attraktiva stråk för skidor samt en linbana till Dundret känns orealistiskt i samband med prioriterade trafikslag.

Vattentäkterna som förser... Vilka områden avses? Reservvattentakten Harrträsk kan påverka exploateringen av Repisvaara södra negativt om man utökar skyddsområdet.

Kommentar: Linbana och vinterbaserad infrastruktur så som spark och skidor är några beståndsdelar för att förstärka Gällivare som en vintersportort, värden som har framkommit i medborgardialogen och som ligger till grund för den fördjupade översiktsplanen. Planen visar på möjligheter och förslag till utveckling under en 20-års period.

Det är oklart vilken negativ påverkan som åsyftas, dvs vilken påverkan en utökning av skyddsområdet för vattentakten Harrträsk kan medföra på föreslaget bostadsområde. En miljökonsekvens som redogörs i planförslaget är att den negativa påverkan på takten minimeras genom att utöka nuvarande skyddsområde samt att bibehålla en bård med vegetation mot stranden.

Bebyggelse på grönområden vid Vassaraälvens norra strand bör begränsas så att gångstigen, grönområden med kolonilotter kan bevaras. Reservområden vid Vassara träsk bör ändras till B-områden för att möjliggöra sammanhållande bebyggelse på båda sidor om Vassaraträsk. Nya detaljplaner med utökade byggrätter färdigställs nu på uppdrag av kommunstyrelsen. Avsnittets text är inte i samklang med politiskt fattade beslut.

Kommentar: Vid Vassaraälvens norra strand har området planlagts för turism, fritid och rekreation, utifrån politiska direktiv i samrådsskedet. Det innebär att befintlig gångstig, grönområde med kolonilotter kan bibehållas. Nya ersättningsområden för befintliga verksamheter inom områdena vid Vassara träsk som är planlagda som "Strategiskt område" har inte utretts. Ett strategiskt område i planförslaget har inte en preciserad markanvändning. Det betyder att ett sådant område kan styras till det som anses vara strategiskt bra för Gällivare i framtiden, t ex bostadsändamål. Utvecklingen för denna typ av område är till för att skapa handlingsfrihet för ett centralt markområde som en framtida markreserv. De sju befintliga detaljplanerna längs med södra delen av Vassara träsk där utökade byggrätter utreds sker i enlighet med FÖP. Vassara träsk är dock inte ett av de högst prioriterade områdena där kommunen bör ha plan- respektive markberedskap för satsning på nya bostäder.

En översyn av befintliga och omoderna detaljplaner i tätorten bör göras för att öka byggrätter och minska sk prickad mark. Nunisvaaraområdet bör planeras för bostäder. Höjning av nuvarande flerbostadshus med tre våningar i Gällivare tätort med en eller flera våningar bör aktualiseras och byggas med hiss för att förtäta och öka tillgängligheten för alla. Detta minskar behovet av serviceboende för äldre vilket nyligen gjord utredning visar.

Kommentar: I tätorten föreslås förtätning, vilket innebär behov av att se över gällande detaljplaner och eventuellt upprätta nya detaljplaner. För Nunisvaara föreslås bostäder i enlighet med synpunkt ovan. I planförslaget föreslås inget specifikt våningsantal i t ex centrumområdet, utan förtätning föreslås som torde innebära ökade exploateringsstal. Ny bostadsbebyggelse föreslås även ges en variation i höjd och volym. Boverkets byggregler förutsätts gälla avseende tillgänglighet etc.

Utveckling av perifera handelsområden får inte ske på bekostnad av centrumhandeln. Formuleringen är allt för kategorisk. Sidan 44, text angående markanvändningen Sjukvård (L) bör formuleras om till sjukvård och vårdboende och området ska utökas till att omfatta även f d Forsens VC och nya kommunalhemmets område. Alternativa VA-lösningar typ LTA är betydligt enklare och billigare att genomföra t ex vid Vassaraträsk och möjliggör bostadsbebyggelse på båda sidor om Vassaraträsk. Beslutat i kommunstyrelsen.

Översvämningsrisken kommer att regleras med Nietsakdammens framtida lösning (utredning pågår) samt en ev muddring av Vassaraträsk för att öka genomströmningen av vatten.

Säkerhetsavstånd mellan rasriskområdets staket och bostadshus bör fastslås.

Kommentar: Vid planering och byggande på Malmheden, tätorten handelsområde bör handeln i centrum beaktas, dvs så att inte det finns en risk att handeln i centrum slås ut. Tidigare handelsutredning har pekat på denna risk och det ligger i kommunens intresse att ha ett levande centrum.

Formulering på sidan 44 förtydligas så att det tydligt framgår att även sjukvård och vårdboende ingår i markanvändningen. F d Forsens vårdcentral och det nya kommunalhemmets område ligger inom ändamålet Sjukvård.

Vid tillfället lämpligaste VA-lösningar bör alltid tillämpas vid planering och byggande. Viss omformulering har gjorts i rekommendationer för infrastruktur och trafik, för Vassara träsk.

Materialet förtydligas med att utredning pågår om hur översvämningsrisken ska lösas i framtiden.

En fördjupad översiktsplan är inget juridiskt bindande dokument. Frågan bör hanteras på annat sätt.

Barn-, utbildning- och kulturnämnden

När det gäller kulturen är det viktigt att förtydliga att kommunen har präglats av tre kulturer, den samiska, den finska och den svenska. Tillsammans har de gett kommunen tre språk, berikat våra musik, mat- och hantverkstraditioner liksom vår ortnamnsflora. Det har blivit en smältdegel med impulser från när och fjärran. Ett spännande kulturklimat som vi ska vara stolta över, lyfta fram och stimulera genom olika former av stöd.

I de nya områden som kommer att växa fram genom samhällsomvandlingen behöver vi också namnsätta våra nya vägar. Kommunens historia och profiler i vårt samhälle är en bra utgångspunkt när nya vägar och områden namnsätts. På sid 132 omformulera mening. Biblioteket i Malmberget är även ett skolbibliotek samt bildarkivet ligger i Malmerbets bibliotek inte i Gällivare.

Kommentar: Ovan synpunkter föranleder inga större ändringar förutom ändring av text på sidan 132 enligt synpunkter.

Sametinget

Områden av riksintresse för rennäringen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada näringens bedrivande. Men även övriga områden av intresse för renskötelsen ska så långt som möjligt skyddas mot sådana åtgärder. Renen ska kunna förflytta sig mellan olika betes- och trivselområden. Sametingen anser att kommunen redovisat riksintresse för rennäringen tydligt i kartor och text. Däremot är det inte lika tydligt hur samhällets utveckling och andra etableringar kan komma att påverka renskötelsen. Sametinget vill påpeka att det i alla skeden är viktigt att ha en tidig dialog med berörda samebyar oavsett om etableringar planeras inom eller utanför riksintresse för rennäring.

Kommentar: Påverkan på riksintresset rennäringen redogörs i konsekvenskapitlet. För varje delområde i kapitel 3, planförslag redogörs påverkan på renskötelsen där konsekvenser bedöms kunna uppstå.

Övriga

Gällivare Energi

Justera text enligt: Gällivares fjärrvärme produceras av kommunägda företaget Gällivare Energi AB som även sköter distribution i eget ledningsnät. Fjärrvärmerna finns utbyggd med ett gemensamt nät i Gällivare och Malmberget samt ett separat ledningsnät i Koskullskulle. I Gällivare finns det nya kraftvärmeverket, invigt 2011, en äldre fastbränslepanna, en oljepanna, pelletspannor samt reservpannor. Bränsle som används är torv och skogsflis. Med det nya kraftvärmeverket produceras både fjärrvärme och el. Produktionsanläggningen i Koskullskulle består av en pelletspanna samt en oljepanna. Ledningsnätet täcker större delen av tätortsområdena. Nätet har under 2010/2011 byggts ut för ökad effekt och idag är drygt hälften av Gällivare tätorts hushåll anslutna.

Kommentar: Ändring av text har gjorts enligt synpunkter.

Kiruna kommun

Kiruna kommun avstår från att lämna synpunkter.

Jokkmokks kommun

Jokkmokks kommun har ingen erinran mot planförslaget.

Boliden

Boliden har tidigare yttrat sig i ärendet, men bolagets synpunkter har inte föranlett någon åtgärd. Då dispens från hindersfrihet runt Gällivare flygplats ännu inte har beviljats, vilket är den lösning som både bolaget och kommunen eftersträvar, vidhåller Boliden sitt tidigare yttrande.

Kommentar: Synpunkterna föranleder inte någon åtgärd i planförslaget. Kommunen vidhåller vid samma kommentar som i samrådsredogörelsen.

Allhelgonakyrkan

Allhelgonakyrkan i Malmberget kan inom en snar framtid inte finnas kvar på den plats där den är idag. Gällivare-Malmbergets Pastorat yrkar på att särskild hänsyn och särskild plan beaktas för Allhelgonakyrkan i Malmbergets församling. Detta innebär alltså, att vid den fortsatta planeringen av vårt framtida samhälle, måste det beaktas att kyrkan ska ingå i samhällsomvandlingens planering. Pastoratet och församlingen har beslutat att flyttningen av kyrkan ska ske till den plats som bedöms som lämpligast och detta beroende på var församlingens boende koncentreras - ev östra Malmberget, Koskullskulle, Mellanområdet eller annan central plats för församlingens medlemmar.

En kyrka ska alltid ha en central och vacker plats i ett samhället, vilket Allhelgonakyrkan alltid har haft. Där ska finnas parkeringsplatser, parkområden mm. LKAB och Allhelgonakyrkan i Malmberget har en gemensam historia från det att kyrkan byggdes 1942 och vid flytten 1972 till nuvarande plats. Församlingen förväntar sig att LKAB även nu medverkar vid kommande flyttning av kyrkan.

Kommentarer: Allhelgonakyrkan ligger inom avvecklingsetapp 3 (tidsperioden 2016 - 2026), vilket anges i planhandlingen. Kommunen delar Pastoratets synpunkter att kyrkan är viktig och att särskild hänsyn ska tas samt att den ska ingå i planeringsprocessen över de byggnader som ska flyttas.

Privatpersoner

Många i Gällivare får sin dagliga motion och rekreation i Vassaraälvområdet både sommar- och vintertid, t ex promenad, löpning, skidåkning, ridning etc. På grönområdet vid älven finns 25 kolonilotter där man odlar grönsaker. Bland odlarna är det många dagisbarn. Äldre och handikappade ges genom närheten till Vassaraälvområdet möjlighet att komma ut i naturen. Vassaraälvområdet ska därför bevaras som ett sammanhängande grönt parkområde där även koloniområdet, Kvarnbacksområdet och Hembygdsområdet ingår. Strandskyddet ska gälla för området. Inga nybyggnationer ska ske som inskränker på gällande strandskydd. 2 324 namnunderskrifter har inlämnats till kommunen.

Kommentarer: Vid Vassaraälvens norra strand har området planlagts för turism, fritid och rekreation, utifrån politiska direktiv i samrådsskedet. Det innebär att befintlig gångstig, grönområde med kolonilotter kan bibehållas.

Vi anser att Silfwerbrandsparken på område B lämnas orörd. Det behövs som rekreatiionsområde. Parken används flitigt av boende på Silfwerbrandshöjden, bland annat småbarnsfamiljer. Det går en gångstig längs efter hela parken, där de med mindre barn leker och cyklar, skyddade från trafiken längs gatorna. Man måste ta hänsyn, om det byggs i parken. Ökar trafiken blir miljön sämre och luftföroreningarna ökar. Vi anser att vi har rätt till ett orört område i anslutning till den bebyggelse som redan finns. Exempelvis har boende på Mellanområdet tillgång till orörd natur i anslutning till bostaden. Varför är det inte förunnat alla som bor i småhusbebyggelse? Det finns annan mark att bygga på, t ex mot Nunisvaara. Vi anser även att det är fel av de styrande i kommunen att man har ändrat detaljplaner för Vuoskojärviområdet från 74 byggfärdiga småhustomter till industritomter, vilket samtliga villaägare har motsatt sig i detta område.

Kommentarer: Närheten till naturen är en viktig beståndsdel i Gällivare. I planförslaget föreslås att naturen ska inrymmas i den tätare strukturen. För att skapa förutsättningar för biologisk mångfald ska gröna kilar och sammanhängande natur bibehållas vid exploatering. Dessa aspekter ska beaktas vid planering och byggande, vilket föreslås.

Boverkets slutrapport 2009 har ej beaktats i planen. Bland annat har inte den Epidemilogiska undersökningen som gjorts av Umeå universitet på uppdrag av Miljödomstolen beaktats. Den visar att befolkningen upplever påtagliga problem med boendemiljön, såsom softspridning och störd nattvila från gruvverksamhetens anläggningar respektive skalv/sprängningar m.m. Boverket konstaterar att berggrunden inom riksintresset har stort innehåll av uran. Det medför att byggande ställer särskilda krav på kontroll av berggrund och fyllnadsmaterial för att säkerställa att nya bostäder uppfyller kraven (idag 200 bequarell, EU-förslag 100 bequarell). Aktuella luftmätningar saknas för föreslagna områden i översiktsplanen.

Kommentar: Gällande lagkrav utöver PBL ska uppfyllas vid byggande.

Enligt Boverkets slutrapport är det olämpligt att bygga inom riksintresse för gruva. Det anges även att övervägande bör göras om påverkan av gruvbrytningen ökar. Genom att förlägga ny bebyggelse utanför riksintresse för mineralutvinning säkerställs en långsiktigt och attraktiv boendemiljö. Slutrapporten bygger på att endast mindre delar av Malmberget berörs. Boliden och LKAB har som mål att utöka produktionen, vilket kommer att fortsätta. Därför bör föreslagna översiktsplan omarbetas i sin helhet. Planen beaktar ej till stora delar riksintresse för mineralutvinning.

Kommentar: I konsekvensbeskrivningen anges att på mycket lång sikt kan delar av Gällivare centrum och Koskullskulle samt hela Mellanområdet, Malmheden och Vassara träsk komma att påverka riksintresset eftersom tunga investeringar redan finns och planeras i centrala Gällivare. Även konflikter med riksintressena för väg E45, malmbanan och Natura 2000 uppstår vid en framtida brytning i områden söder om Malmberget. Det saknas prognoser om när i tid detta skulle kunna bli aktuellt, varför planförslaget i sin helhet bedöms påverka riksintresset positivt.

Bolidens synpunkter på byggande av bostäder på Repisvaara saknas, vilket har påtalats av miljö- och byggnämnden tidigare. Ostliga vindar verkar att ha ökat senaste åren, vilket ökar risken för softspridning påtagligt från dammarna i Aitikgruvan. Pågående arbete med höjning av dammarna leder troligtvis till ökad softspridning pga utsatt läge.

Kommentar: Störningar från gruvverksamheten i Aitik hanteras genom miljöbalken. Konsekvensbeskrivningen omfattar inte gruvverksamheternas påverkan på omgivande miljö, utan endast gruvverksamhetens möjlighet till expansion. Planen ska dock säkerställa goda livsvillkor för boende.

Sammanfattning av inkomna synpunkter

Synpunkterna som har inkommit under utställningstiden omfattar i första hand faktafel och förtydliganden i förutsättningskapitlet, men även rekommendationer i strategikapitlet och planförslaget, för vad som ingår de olika ändamålen på markanvändningskartan. Det framkommer också synpunkter på att bibehålla parkmark i olika områden där exploatering föreslås samt behovet av att flytta kyrkan. Länsstyrelsen delar inte den bedömning som gjorts för riksintresse kulturmiljövård såsom det har formulerats i konsekvensbeskrivningen.

Felaktigheter och förtydliganden i text under Förutsättningar, kapitel 5 har justerats. Det gäller bland annat kultur, handikappomsorg, äldreomsorg, översvämningsrisker samt energi. Ändringarna i planbeskrivningen och ett förtydligande på plankartan är av enklare karaktär och påverkar inte planens syfte.

Ställningstaganden

Inkomna synpunkter föranleder i huvudsak följande ändringar:

- Redaktionella fel och faktafel, främst i kapitel 5
- Omformulering och förtydligande för bedömning av konsekvenser på riksintresse för kulturmiljövård

SÄRSKILD SAMMANSTÄLLNING enligt 6 kap. 16 § miljöbalken

Kommunfullmäktige har 2014-05-19 för avsikt att besluta att anta "Fördjupad översiktsplan för Gällivare, Malmberget och Koskullskulle".

När den fördjupade översiktsplanen har antagits ska kommunen i en särskild sammanställning redovisa:

1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet,
2. hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter från samråd har beaktats,
3. skälen till att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som varit föremål för överväganden, och
4. de åtgärder som avses att vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

Nedan beskrivs kortfattat hur ovanstående punkter har beaktats.

Följande miljöaspekter har undersökts och beskrivits i konsekvensbeskrivningen:

1. påverkan på mark och vatten, växt- och djurliv, landskapsbild, rörligt friluftsliv, rennäring, kulturmiljö, hälsa och säkerhet (risker och störningar), påverkan på miljömål och miljö kvalitetsnormer. Vid utarbetande av planen har konsekvensbeskrivningen legat till grund för de ställningstaganden som gjorts i planen.
2. I samrådsredogörelsen respektive kommunens utlåtande redovisas hur inkomna synpunkter har beaktats.
3. I kommunens utlåtande redovisas skälen för antagande, till exempel med anledning av framförda synpunkter.
4. Konsekvensbeskrivningen omfattar inte gruvverksamheternas påverkan på omgivande miljö, utan endast gruvverksamhetens möjlighet till expansion. Genom att tillhandahålla en god planberedskap för att möjliggöra ersättningsbostäder kan kommunen styra avvecklingen genom utveckling. Påverkan på rennäringen bevakas genom regelbundna möten med samebyn samt beaktande av renbruksplaner. Miljöpåverkan följs upp vid aktualitetsförklaring av översiktsplaner.

Ovanstående sammanställning ska tillsammans med planen göras tillgänglig för dem med vilka samråd skett enligt 6 kap. 14 och 15 §§ miljöbalken, det vill säga berörda kommuner, myndigheter och allmänhet. Dessa informeras om att planen har antagits genom annonser i ortstidningar.

Länsstyrelsen
Norrbotten

GRANSKNINGS-
YTTRANDE

1 (3)

Datum
2014-03-13

Diarienummer	
GÄLLIVARE KOMMUN	
2014 -03- 14	
Dnr	Dpl

Gällivare kommun
Nämnd och utredning
98281 Gällivare

Granskning av förslag till fördjupad översiktsplan för Gällivare, Malmberget och Koskullskulle, Gällivare kommun

Bakgrund

Gällivare kommun har upprättat ett förslag till ny fördjupad översiktsplan för Gällivare, Malmberget och Koskullskulle. Förslaget omfattar de delar som tillsammans utgör kommunens tätortsområde. Förslaget är utställt i enlighet med 3 kap. 12 § plan- och bygglagen (PBL), under tiden 14 januari till 14 mars 2014.

Enligt 3 kap 16 § PBL ska länsstyrelsen under utställningstiden avge ett granskningsyttrande över översiktsplaneförslaget. Detta granskningsyttrande utgör statens samordnade syn på förslaget och ska ingå som en del i den antagna översiktsplanen.

Av yttrandet ska framgå om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsen har lämnat ett samrådsyttrande över planförslaget den 27 augusti 2013. Efter samrådet har planförslaget reviderats bl.a. utifrån de synpunkter som Länsstyrelsen framfört i samrådsyttrandet.

Detta yttrande behandlar i första hand de fem punkter som omnämns ovan.

*Jp/4034
L7, LE/830*

Lännsstyrelsens yttrande

Allmänt

De synpunkter Lännsstyrelsen framförde i samrådsyttrandet 2013-08-27 har till stor del beaktats i den aktuella granskningshandlingen.

Förutom att vissa texter har redigerats och omarbetats, så har förslaget utvecklats bl.a. när det gäller strategiska och mellankommunala frågor och trafikfrågor. Dessutom har den del som beskriver planförslaget utvecklats. Planhandlingen har även kompletterats med ett genomförandeavsnitt omfattande frågeställningar som är viktiga att beakta för att planförslaget ska kunna förverkligas.

Riksintressen

Lännsstyrelsen anser att kraven på redovisningen av riksintressen i huvudsak tillgodosetts både när det gäller beskrivningen av dessa, samt redovisning av kommunens syn på hur dessa kan komma att påverkas av planens genomförande.

Lännsstyrelsen delar dock inte bedömningen (s.64) att dokumentation innan rivning skulle kunna minska de negativa konsekvenserna när det gäller riksintresse för kulturmiljö. Däremot kan dokumentationen få stor betydelse som ett verktyg för kunskap om den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen inför den flyttprocess som kommer att äga rum. Värden som inte är kopplade till den ursprungliga platsen kan bestå och även nya kan skapas när bebyggelse flyttas och hänsyn tas till de befintliga värdena när man väljer placering. Man kan flytta byggnader i en "gruvstadstradition" där förändringar behandlas medvetet och hänsyn tas till olika värden.

Miljö kvalitetsnormer

Förslaget till översiktsplan har sedan samrådsversionen, förtydligats avseende miljö kvalitetsnorm för vatten. Berörda vattenförekomster och deras status redovisas i planen. Kommunen gör bedömningen att ett genomförande av planförslaget, med beaktande av vissa försiktighetsåtgärder, inte kommer att innebära negativ påverkan på berörda vatten. Lännsstyrelsen anser därmed att redovisningen av miljö kvalitetsnormer är tillräcklig.

Hälsa och säkerhet

Planförslaget har kompletterats med information om hur klimatförändringarna kan komma att påverka planområdet samt om hur kommunen avser att hantera konsekvenserna av ett förändrat klimat.

Planförslaget har även kompletterats med ett kapitel om erosion, skred och ras och risken med förändrade flöden har värderats. Slutsatsen på sid.149 att "Större ras och skred kommer dock att minska till följd av en minskning av de mest extrema flödena" är dock tveksam, med hänsyn till att det anges att det totala flödet ökar, erosionen ökar och mer extrema väderhändelser förväntas.

I planhandlingen redovisas områden där det kan finnas markföroreningar. Lännsstyrelsen saknar en strategi för hur man avser att hantera dessa områden; d.v.s. en beskrivning av de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra eller motverka betydande negativ miljöpåverkan.

För vattenskyddsområdet/vattentäkterna är det identifierat att huvudvattentäkten är sårbar för föroreningar i och med att tillrinningsområdet svämvas över i samband med vårfloden. Det nämns bl.a. att det hänt att föroreningar spridits från LKAB:S dammar till vattentäkterna. Länsstyrelsen anser att kommunen bör kunna redovisa vilken beredskap man har, när det gäller skyddsåtgärder för att förhindra/minska risken för negativ påverkan på vattenskyddsområdet.

Planförslaget innebär bebyggelse i närheten av rekommenderade vägar för farliga transporter bl.a. sprängmedel. Inför kommande planeringsarbeten behöver detta beaktas utifrån riskanalyser för säkerhetsavstånd m.m. Länsstyrelsen noterar att en sprängmedelsfabrik, Orica, finns ca 3,5 km nordost om Gällivare centrum. Denna behöver beaktas i samband med eventuella planer på bebyggelse i fabriken närhet. Det behöver även tas i beaktande närheten till nuvarande avfalls- och återvinningsanläggning samt de nerlagda deponier som finns i samhället vid planeringen av bostäder.

Detaljsynpunkter

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att den bevarandeplan som omnämns inte tillåts skjutas på framtiden, utan att den snarast kommer till stånd, med tanke på de förändringar som är nära förestående.

Det bör tydliggöras vad man avser med det program om flyttning som nämns på några olika ställen. När det gäller att kunna utarbeta riktlinjer för flytt av bebyggelse torde detta tillsammans med Länsstyrelsens riksintresseförordning och en ny bevarandeplan kunna utgöra underlag för att kunna flytta kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Länsstyrelsen vill även uppmärksamma på att äldre byggnader har fler värden än att de är identitetsskapande som kan motivera att de bör flyttas. Det handlar även om sociala-, kunskaps-, upplevelsevärden som är viktiga för karaktären hos en plats.

Länsstyrelsen anser även att det bör nämnas att det finns utrymme för fler aktörer att flytta byggnader utöver det som regleras i avtal mellan kommunen och gruvbolaget.

Samråd och beslut

Inför länsstyrelsens granskningsyttrande har följande myndigheter givits tillfälle att yttra sig: Statens Geotekniska institut (SIG), SMHI, Försvarsmakten, Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB), Trafikverket och Sametinget.

Beslut om detta yttrande har fattats av länsarkitekt Björn Adolfson efter föredragning av planarkitekt Inger Krekula. I den slutliga utformningen av yttrandet har företrädare för länsstyrelsens enheter för kulturmiljö, miljöskydd, miljöanalys, social hållbarhet och samhällsskydd, naturvård, samt naturresurs- och rennärning deltagit.

Björn Adolfson
Länsarkitekt

Inger Krekula
Planarkitekt